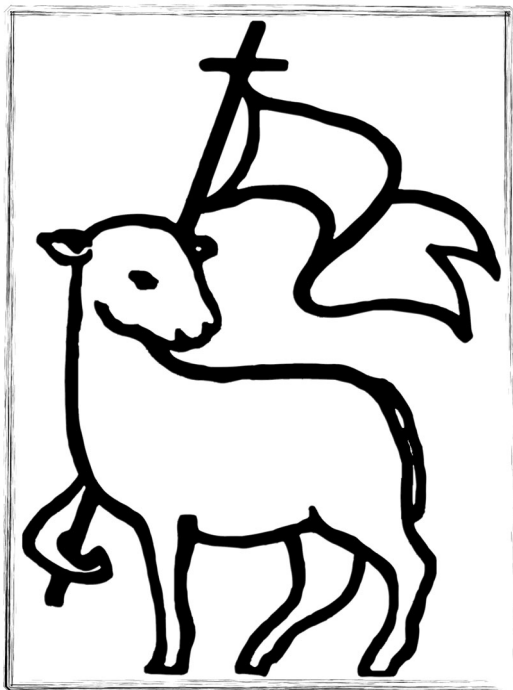

Nové Bratrské Listy

I / 2003, 5. ročník

z obsahu:

Dvojí pohled

Bude nám dán syn

200 let "českého" Zelova

Příloha

Augustovo "Umění práce..."

obsah

Biblická úvaha

Dvojí pohled (J. Polma)

Úroky ze starých pokladů

Bude nám dán syn (J. Heller)

Sdílení naděje I

(P. Hejzlar)

Dějiny

200 let "českého" Zelowa (K. Matějka)

Biskup Jan IV. z Dražic (V. Sakař)

Tůma Přeloučský (J. Polma)

Unitas Fratrum

Zprávy (O. Halama)

Ochránovská Hesla na mobilu (M.U.)

Ekumena

Světový den modliteb

Země... Libanon (M.Ulrichová)

Náš seniorát

Jablonec n.N. (JK)

Praha (bok)

Kultura

O velikém srdci malíře Komárka

(V. Beneš)

Informace

Zasedání v Tübingen (Josef Haubelt)

Příloha

Augustovo „Umění práce...“ I

editorial

- ..3 Vážení čtenáři,
..4 vítám Vás u stránek prvního čísla jubilejního
..6 5. ročníku Nových bratrských listů. Uplynulé
roky nám daly příležitost, abychom našli jako
časopis svou tvář. Ačkoliv si uvědomujeme,
..8 že by mohla být již půvabnější a zralejší,
předkládáme Vám to, co přichází od našich
..9 příspěvateleů - od těch věrných a pravidelných, i
od těch nárazových. Nicméně struktura rubrik
..13 bude v podstatě obvyklá - letos přidáváme
Sdílení naděje, celoročnickové zamyšlení a vý-
..15 kлады br. P. Hejzlara o potřebě a možnostech
svědectví k víře našemu okolí. Příloha tentokrát
bude věnována zásadnímu dílu bratrské teolo-
..16 gie i evropské reformační literatury - Umění
práce... od biskupa Jednoty bratrské Jana
Augusty. Předkládáme pouze výběr, převedený
..17 do novodobější češtiny, s předmluvou emerit-
..18 ního profesora praktické teologie J. Smolíka.
V „Úrocích ze starých pokladů“ nám v tomto
ročníku předloží nám dobře známý profesor
J. Heller souvislosti oddílu z Izaiášova pro-
roctví s křesťanskou vírou o Kristu. Je naší
nadějí, že v tomto časopise naleznete zajímavé
a užitečné čtení.

Není to snadná doba, ve které se pohybu-
jeme... Většina sborů našeho Ochránovského
seniorátu stále čelí existenčnímu ohrožení a
vyhlíží čas, kdy bude moci žít svobodněji a s
větším soustředěním na své poslání. Ale ne-
svírá nás jen to, co se nás osobně dotýká.
Děsí nás tolik konfliktů, které se odehrávají
na nejružnějších místech světa a které často
hrozí přerůst v boje s velice širokým dosahem.
Vyhlížíme čas pokoje - a pokoj nenastává. A
přesto doufáme, že i tento rok bude rokem
milosti Hospodinovy. Příležitostí pro všechny,
kteří jej budou chtít nalézt a nechat se jím
vést.

Šťastný celý rok Vám přeje

Bobumil Kejř

Nové Bratrské Listy

Tento církevní časopis pro své členy a přátele
vydává OCHRANOVSKÝ SBOR při ČCE
v Praze.

Adresa: Hálkova 5, 120 00 Praha 2,

tel: 224 941 870,

email: uf.praga@netforce.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

biblická úvaha

Dvojitý pohled

Člověk se dívá na to, co má před očima, Hospodin však hledí na srdce (1 S 16,7).

Toto Hospodinovo slovo proroku Samuelovi je letošním Heslem roku a také bude tématem letošního dne partnerských sborů 13. září. Je ústřední myšlenkou starozákonního příběhu vyvolení Davida za budoucího krále Izraele. Davidův otec i prorok Samuel se spletli ve svém úsudku, kdo že by mohl být králem Božího lidu místo Hospodinem zavrženého krále Saula. Podle lidského úsudku by to mohl být nejspíše nestarší syn Jíšaje betlémského - prvorození měli vždy větší výsady, byli pokračováním rodu, představiteli rodu po otci. Byli k tomu i vychovávaní, byli vyučováni k tomu, aby se stali i obětí rodiny a rodu. K prvorozeným se upínaly vždy největší naděje.

A právě do tohoto lidského řádu zasahuje Hospodin svým rozhodnutím - protože on nehledí na to, co je viditelné očím, nedá se ovlivnit či dokonce oklamat zdáním, on zná člověka podle srdce, podle jeho vnitřní čistoty. Hospodin vidí a hodnotí to podstatné, co určuje každé lidské jednání. Proto v tom starozákonním příběhu byl Hospodinem vyhlédnut David - nejmladší a nejodstrčenější - a asi také nejpokornější. V následných zkouškách (spolehnutí na Hospodina v zápase s Goliášem a pak v protivenství od krále Saula) David obstál jako ten, kdo skutečně může být i předobrazem mesiášského Krále Krista. Zaznívá nám k tomuto příběhu Ježíšovo slovo, několikrát jím opakované: Mnozí první budou poslední a poslední první (Mt 19,30; 20,16...) nebo: Kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen (Lk 18,14). Tato slova jsou zcela v souladu se starozákonní výpovědí o Hospodinově svrchovanosti a jeho nedostižné autoritě: Člověk se dívá na to, co má před očima, Hospodin však hledí na srdce.

Právě proto, že máme jak ve SZ tak v NZ tento důraz na jinakost vidění lidského a Božího, máme se učit počítat s tím, že Pán Bůh zná naše srdce, naše nejskrytější pohnutky i naše schopnosti a možnosti. Nemůžeme si tedy příliš zakládat na lidském zdání (u sebe i druhých), nesmíme být před Bohem pokrytci a nesmíme ve svých možných prohrách zahořknout: Hospodin vše vidí a zná. Hospodinovo hledění k srdci je tedy pro nás jednou varováním, podruhé povzbuzením. Podle toho, jsme-li "nahore či dole".

Podívejme se v širších souvislostech na rozpoznání letošního Hesla roku. Člověk se dívá na to, co má před očima... Zrak je nádherný stvořitelský dar! Umožňuje nám orientovat se ve světě, pohybovat se, rozeznávat věci, uhýbat se nebezpečí, pracovat, ošetřovat nemocné, umělecky výtvarně tvořit, radovat se z krás přírody, rozeznávat lidi... Každý den od rána do večera potřebujeme zrak a využíváme ho. Díváme se na to, co máme před očima. A podle toho se rozhodujeme v nesčetných situacích i vztazích.

Zkušenost nám napovídá a vyučuje, že však tento obrovský dar je také omezen. Je možno zrak ošidit - existují optické klamy a existuje ovšem i klam srdce, který obelstí vnímání očima. Jednou to může být nechtěný chybný úsudek, jindy úmyslné klamavé předstírání. A přicházíme na to, že jsou skutečnosti, které očima nezachytíme, které vytušíme jen z dalších

doprovodných projevů. Někdy na svůj zrak plně spoléháme, v některých situacích jsme obezřetní a povoláváme na pomoc (s větším či menším zdarem) cit a rozum. Nemůžeme jinak, nemáme takové pronikavé vidění, jako má Pán Bůh, když hledí na srdce člověka. Jenom o něm může vyznávat žalmista: ty znáš sednutí mé i povstání mé, rozumíš myšlení mému... než mám na jazyku slovo, ty to všechno víš... znáš všechny mé cesty, ani tma mne nemůže před tebou zakrýt... (Ž 139) Tohle nemůžeme říci o žádném člověku. Svého bližního můžeme, žel, různě klamat, a jím můžeme být a býváme různě klamáni...

Dovedeme lidsky pochopit, že lidé ze zástupů kolem Ježíše chtěli vidět nová znamení, zvláštní skutky, jimiž by prokázal své poslání od nebeského Otce (J 6,30). Ale ani toto "vidění" mnohým nepomohlo k víře, ale spíše k zatvrzení vůči Ježíšovi, zvláště u farizeů a zákoníků. To proto, že jejich srdce nebylo připravené na Boží jednání.

Když se Pán Ježíš chystal zcela zřetelně na blízké utrpení, apoštolé se na něj obrátili ústy Filipa s prosbou: Pane, ukaž nám Otce, a víc nepotřebujeme. (J 14,18) Nebeského Otce mohou vidět nejspíš "srdcem", vírou, v Pánu Ježíši. Kdo vidí mne, vidí Otce.

A událost vzkříšení byla také tak převratná, nevidaná, že učedníci pochybovali o sdělení žen, které se vracely od prázdného hrobu - nejen Tomáš, který nevěřil svým spoluapoštolům a chtěl vidět vzkříšeného Ježíše i jeho rány, dokonce se jich dotknout.

Rádi bychom měli důkazy na to i ono, ale Pán Ježíš nás odkazuje na pohled víry. Dostatečně se nechal vidět, když žil na této zemi a v čase... Mnozí viděli - a přece neuvěřili, nepřijali Spasitele. Měli zatvrzelé srdce.

Jindy však Pán Ježíš povzbuzoval k víře právě skrze vidění: Když se uvězněný Jan Křtitel ptal prostřednictvím svých učedníků, zda je Ježíš ten pravý Mesiáš, Ježíš mu vzkázal: Zvěstujte Janovi, co jste viděli a slyšeli... (Lk 7,22) Podobně celá misie apoštolů je založena na svědectví. Na tom, co u Ježíše viděli, slyšeli, čeho byli svědky... patří sem slova Ježíšova učení stejně jako svědectví o jeho způsobu života, vztahu k lidem, i jeho znamení - jak to vše máme zachyceno v evangeliích. Ano, je to svědectví víry, ne protokolární popis událostí, ale je to svědectví o skutečných událostech. O živém Bohu, který sestoupil na lidskou rovinu, aby oni s ním mohli lépe a snadněji komunikovat.

Jestliže Pán Ježíš zval lidi k novému životu, jednalo se o skutečný život, který je vidět. I změna života má být patrná, zjevná, přesvědčující. Řekl Ježíš těm, kdo ho dychtivě poslouchali a přijímali jeho vyučování: Vy jste světlo světa... Když rozsvítí lampu, nestaví ji pod nádobu, ale na svícen... Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích... (Mt 5,14n).

Protože člověk hledí na to, co je před očima, může být klamán i oklamán i v těch nejsvatějších věcech. Orientace ve světě i díky očím je nesnadná, když do jednání vstupuje člověk se svým - přecasto - zlým srdcem. Člověk se může odvolávat na Ježíšovo svaté jméno, v jeho jménu prorokovat, vymítat zlé duchy, činit mocné činy - a přesto platí Ježíšovo varování: Ne každý, kdo mi říká "Pane, Pane", vejde do království nebeského... tehdy prohlásím: "Nikdy

jsem vás neznal, jděte ode mne, kdo se dopouštíte nepravosti” (Mt 7,21n). To může říci jen proto, že on hledí na srdce člověka, vidí to, co je normálnímu lidskému zraku skryto, nebo skryto do určité doby...

Musíme se učit vidět nejen to, co je před očima, ale i to, co nám odkrývá duchovní zrak. Abychom se vyvarovali klamu zdání. Abychom “nenaletěli” svůdcům, jak o nich hovoří Pán Ježíš, když budou rádobyspasitelé předvádět velká znamení a zázraky, že by svedli i vyvolené, kdyby to bylo možné (Mt 24,23).

Bůh i jeho Syn vidí jinak než my - lépe než my - pronikavěji než my. Pravdivě. Jeho slovo - Písmo svaté - nás učí, abychom pamatovali na Boží pohled ve svém skrytém myšlení i ve viditelném jednání. Budeme-li Boží pohled brát vážně, důsledně s ním počítat, budeme-li se chtít jemu líbit a před ním ve svém omezení co nejvíce obstat, budeme osvobozováni od své přepjaté ješitnosti, která si zakládá na posudku druhých lidí. To v případě, kdy budeme vystavováni všelijakým posměškům pro svou víru a věrnost Hospodinu a Kristu.

Budeme-li brát vážně Boží pohled, můžeme se vyvarovat pokrytectví, které je odporné v Božích očích. Mohli bychom tu číst Izaiášovo šesteré běda těm, kdo překrucují skutečnost (Iz 5,8nn) nebo evangelijní Ježíšovo běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci... (Mt 23).

Budeme-li spoléhat na Boží pohled k srdci, nebudeme se bát pomluv a krivých obvinění, žalování a odsudků z nepřátelství. Bůh sám dobře ví, co je v člověku (J 2,25). Proto se Ježíš smíloval nad ženou hříšnicí, kterou chtěli “zbožní” ukamenovat za její hříchy... Proto se zastal hříšné ženy v domě Šimona farizeje, když mu potírala nohy vzácným olejem (Lk 7,36nn), povolal si za učedníka celníka Matouše, navštívil celníka Zachea... Viděl do jejich srdce a rozpoznal v něm touhu po záchraně pro Boží království a velkou vděčnost za odpuštění hříchů...

Snad podobné zkušenosti se promítly do podobenství o farizeovi a celníkovi v chrámě při modlitbě. Farizeus se chlubil svou zbožností, svou obětavostí, bezúhonností, cítil se být ve všech směrech lepší než celník, který mnoho nemluvil, jen prosil o slitování nad hříchy. Pravím vám, že ten celník se vrátil ospravedlněn do svého domu, a ne farizeus. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížěn, a kdo se ponizuje, bude povýšen (Lk 18,14).

Hospodin hledí na srdce - neskrýješ svou motivaci při modlitbě, při postu, při prokazování dobrodiní. Neoklameš Boha obřady a rituály... Tvůj Otec vidí, co je skryto (Mt 6,1-18).

Jak správně vidět? Jak vnímat náš svět se vším, co k němu patří? A jak vnímat Boží svět, který do toho našeho proniká? A jak to zúčtovat pro život, své dny a svá léta?

Vzpomeňme na jednu krásnou Komenského alegorii: Labyrint světa a ráj srdce. Poutník, který hodlá prohlédat svět, proti své vůli dostává od svého průvodce Mámení brýle, které mu přikrašlují svět a jeho způsoby - ve smyslu Izaiášova varování: mrzutá věc se zdá být krásná, černá bílá, daleká blízká a podobně. Skla těch brýlí jsou z domnění a obruba ze zvyku. Proto neukazují svět pravdivě - našťěstí měl brýle nasazený nakřivo, takže mohl vidět věci i přirozeně. Když si poutník zoufá ve světě a nenachází nic dobrého, setkává se

v pokojíku svého srdce s Kristem. Ale smysl života není v odloučenosti ode všeho, Kristus posílá poutníka znovu do světa, aby do něho přinášel Kristovo světlo, aby ho spolupomáhal proměňovat a přivádět k pravému Božímu řádu. A tehdy dostává jako pomoc opět brýle, skrze něž bude ještě výrazněji poznávat marnosti světa i potěšení Božích vyvolených - jejich rám tvoří Boží slovo a sklem je Duch svatý.

Proto se snažíme sžívat se s Božím slovem a proto prosíme o moudrost z Ducha svatého, abychom správně rozuměli, aby naše cesta byla směřována k Božímu království. Je velkou výsadou, smíme-li vědět o království, které není z tohoto světa, není před našima očima, a přece je pravé, skutečné a pro nás připravené naším Spasitelem. Hospodin ze své velké milosti nás uschopňuje, abychom alespoň zahlédali věci, které nejsou před očima. Abychom se mohli roztoužit po Božím světě, abychom se snažili pro něj žít už zde na zemi se svými bližními.

Jiří Polma

úroky ze starých pokladů

“Bude nám dán syn...”

Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno: “Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládce pokoje”. Jeho vladařství se rozšíří a pokoj bez konce spočine na trůně Davidově a na jeho království. Upevní a podepře je právem a spravedlností od toho času až navěky. Horlivost Hospodina zástupů to učiní.

(Iz 9,5-6)

Chceme se v několika příštích číslech našeho časopisu pokusit o malý cyklus výkladů na uvedený oddíl z proroka Izaiáš 9,5-6. Je to jedno z míst Starého zákona, které křesťanská tradice odedávna vykládala na Krista. Zdá se, že zmínka o Davidově trůnu v řeči anděla Gabriela k Marii v L 1,30-32 (Anděl jí řekl: “Neboj se, Maria, vždyť jsi našla milost u Boha. Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida.”) je převzata z Iz 9,6.

Většina dnešních vykladačů se ovšem domnívá, že Iz 9 je původně ohlasem zlé situace v Izraeli po pádu severního království do rukou Asýrie r. 721 př. Kr. Nicméně právě zmínka o Davidovi ukazuje, že tu nejde jen o severní království, nýbrž o Izraele vůbec. Není pochyby, že tuto izaiášovskou stať naléhavě aktualizovala situace po pádu Jeruzaléma r. 586 př.Kr. a na ni navazující zajetí babylonské. A vlastně i později každá doba bídy a trápení, kdy se Boží lid ocitl pod takovým tlakem, že začal pochybovat o své budoucnosti.

Do těchto úzkostí a pochybností zní slovo proroka: “narodí se nám dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda”. Syn je budoucnost. Izrael má budoucnost navzdory všemu kolem. Narození davidovského prince je šifrou obnovy celého Izraele. Z rodu Božího Milovaného - a právě to znamená v překladu jméno David - přijde vladař, jehož kralování bude opakem vši

hrůzovlády, kterou Boží lid prožíval nejen za Asyřanů a Babyloňanů, ale i mnohokrát později.

Samozřejmě je to zpráva neuvěřitelná. Uvěřit jí lze jen tehdy, když rozpoznáme, že to, v čem žijeme, je předběžné, je to provizorium. Křesťanská teologie tu mluví o eschatologickém rozměru. K tomu je třeba, aby nám sám Duch svatý otevřel srdce pro naději, že živý Bůh ještě něco pro nás a s námi udělá.

Udělal? Neudělal? Žid může říci: Z babylonského zajetí jsme se vrátili. A Izrael žije a trvá dodnes navzdory všemu pronásledování. Ano, tak je možné si to vykládat. Ale to novorozené dítě se tu poněkud ztrácí.

Křesťanský pohled je strmější: snazší i obtížnější zároveň. Evangelium nás ujišťuje, že ten zaslíbený Syn Davidův přišel, na kříži dokonal své dílo a vzkríšením přemohl zlo, nicotu i smrt. Ale my kolem vidíme, že zlo je i nadále mocné, hřích zmítá světem jako lodičkou v bouři a pravá láska tu mezi námi chodí jako pohrdaná žebráčka. Kde je Bůh?

Této nejbolestnější lidské otázky je plné srdce našich současníků. Zůstaneme jim nevěrohodní, když tuto otázku přeslechneme, když ji nebudeme brát vážně, když nevstoupíme do jejich vnitřní bídy a úzkosti, často jen zdánlivě překryté okázalým nezájmem o vše, co si člověk nemůže změřit, zvážit a přivlastnit. V tom ovšem Bůh není. Ale co když je Bůh právě v tom bezmocném dítěti, v darovaném Synu, který se dává štvát, mučit, poplivat a ukřižovat? - Dejme tomu, řeknou ti druzí. Ale může nám pak ještě nějak pomoci? Máme ještě čekat? Co čekat? Jak čekat?

Prorok a s ním celé Písmo říká zřetelně: Ano, čekat je třeba dál, počítat s Bohem i tehdy, kdy se nám zdá, že se zcela odmlčel. Čekat to, co je jádrem zprávy o daru Syna, totiž dar nového života. Jaký bude? Určitě docela jiný, než si zatím představujeme a dokážeme představit. - A kdy už to všechno přijde? Tak brzo, jak Bůh uložil. Možná už docela brzo, ale možná také, že se budeme musit ještě trochu pocvičit v trpělivosti.

A jak správně čekat? Není třeba žádných zvláštních výkonů. Žádných zvláštních skutků a zásluh, jak před nimi varoval zvláště apoštol Pavel. Stačí prostě nepřestat čekat všemu navzdory a opatrovat světlo lásky. Jako ty čekající opatrné panny. Můžeme si to dovolit, protože to podstatné učinil Bůh sám. Dal nám Syna. Dal nám naději, nový život, vše dobré. A to je nezrušitelné. I kdyby to došlo tak daleko, že by tomu už nevěřil nikdo z lidí, nic se tím na věci samé nemění. Když si připomínáme, že celá budoucnost je v Božích a ne v lidských rukou, začíná nám do srdce vstupovat pokoj.

Ovšem, Kristus ještě nevstoupil do našeho světa a asi i do našeho srdce tak, jak bychom si přáli, totiž tak, aby odtud zmizelo vše, co se mu tam brání. Ale navzdory všemu v nás i kolem nás se smíme spolehnout na to, co říká prorok v závěru celé stati Iz 9,5-6: "Horlivost Hospodina zástupů to učiní!"

Jan Heller

sdílení naděje

I.

Zájemci z řad pražského a potštejnského sboru Ochranovského seniorátu se od října 2002 do června 2003 setkávají přibližně jednou měsíčně k rozhovorem nad tématem "Sdílení naděje". Název těchto setkání jsme si vypůjčili z knihy Jaro Krivohlavého. Některé podněty z těchto seminářů zabývajících se otázkami šíření evangelia v našem okolí chceme zprostředkovat i čtenářům Nových bratrských listů. Ne jako hotový recept, ale spíše jako hrst impulsů, jež nás mají pohnout k vlastnímu hledání, experimentování a naplňování Boží vůle.

Proč se vůbec snažit získat druhé pro Krista?

V Novém zákoně i v dnešní církvi nacházíme dva postoje týkající se šíření evangelia. První z nich je spíše obranný: Zeptá-li se nás někdo, čemu věříme, vysvětlíme mu to (1 P 3,15). Druhý postoj je o poznání aktivnější. Podle Mt 28,18-20 nemají Ježíšovi učedníci čekat, až se jich někdo zeptá, ale je jim přikázáno: jděte, získávejte, křtěte, učte! Znamenalo to určité vyvrcholení jejich putování s Ježíšem. Poté, co byli vyškoleni a proměnění jeho přítomností, se mají sami chopit iniciativy.

I my vděčíme za svou víru aktivitě Kristových svědků, kteří byli před námi. Zatímco většina apoštolů omezovala svou vizi na záchranu Izraele, Pavel nelenil a založil křesťanské buňky v Evropě - v Řecku, odkud k nám později přišli Konstantin s Metodějem. Nebylo tomu tak, že by staří Slované znechuceni uctíváním tesaných sošek, věštěním a popíjením medoviny vyrazili do Izraele, aby se doptávali po pravém Bohu, ale ti, jimž se Kristus dal poznat, se museli zvednout, jít, hlásat a přesvědčovat.

Jaké místo má tedy v novozákonním kánonu 1 P 3,15? Je to výzva adresovaná pronásledované církvi. Ani v těžkých podmínkách není přípustné zapírat Krista. 1 P 3,15 vlastně nepředstavuje nějakou alternativu k Mt 28,18-20, ale stanovuje minimum, k němuž musí být připraven každý křesťan. Následujícími úvahami vykročíme za toto minimum. Již máme první a nejdůležitější důvod, proč usilovat o získání druhých pro Krista: Prikazuje to vzkříšený Pán (Mt 28,18-20).

Existují i další důvody? Ano, je jich celá řada. Alespoň heslovitě:

- Vděčnost. Abychom mohli uvěřit, někdo nám musel evangelium předat. Proč bychom to, co jsme přijali a co se nám osvědčilo, nepředali dalším? Apoštol Pavel se cítil dlužníkem všech lidí. To, že mu bylo svěřeno evangelium, považoval za výsadu, která jej zavazuje.

- Prohloubení vlastní víry. Vysvětlujeme-li to, čemu věříme, ostatním, jsme nuceni své přesvědčení srozumitelně i výstižně vyjádřit a vyrovnávat se s námitkami.

- Dobrodružství. Jak lidé zareagují? Získám někoho? Čekají nás mnohá překvapení. I ti, do nichž bychom to neřekli, mohou reagovat kladně a chtít se dovědět více.

- Pocit vlastní užitečnosti. Tak jako matka bývá hrdá na své dítě, chtěl se i ap. Pavel pochlubit při Kristově příchodu těmi, které získal.

- Zachování sboru. Je-li nám naše místní společenství cenné, děláme vše pro to, aby trvalo i v následujících desetiletích.
- Pozitivní program. Ani jako jednotlivci ani jako sbory nemusíme žít negací. Máme co nabídnout.
- Vnitřní nutkání. "O tom, co jsme viděli a slyšeli, nemůžeme mlčet." (Sk 4,20)
- Obava, aby to s lidmi nedopadlo špatně. Vidíme jejich potřebu smíření s Bohem. Protože známe biblická měřítká, uvědomujeme si odcizení lidí od Boha (2 K 5,10-11).
- Boží sláva. Zvykli jsme si na to, že opravdových věřících je, zejména v Čechách, poskrovnu a představují jakousi názorovou odchylku od většinové společnosti, která žije jinými hodnotami. Co je ale "normální"? Kdo z nás je "mimo"? Viděno biblickou optikou je zcela přiměřené Božím záměrům s lidmi, abychom plni víry žili ve vděčné poslušnosti. Většina lidí si však žije podle svého a neusiluje o duchovní kvality, k nimž nás Stvořitel určil. Nás by to nemělo nechávat v klidu. Ap. Pavel se procházel Aténami a "když shledal, kolik modlářství je v tom městě, velmi ho to znepokojovalo. Proto mluvil..." (Sk 17,16-17). Záleží ovšem na úhlu pohledu. Tam, kde Pavel, jehož prioritou byla Boží sláva a záchrana lidí, viděl modlářství, shledávají někteří současní křesťané jen antickou kulturu, kterou obdivují...

Pavel Hejzlar

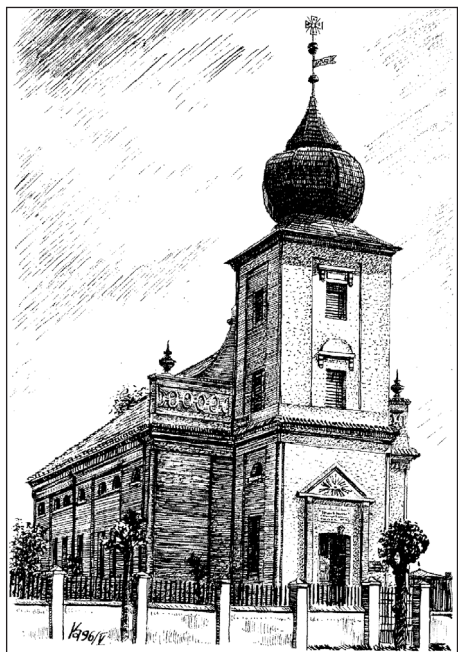
dějiny

200 let "českého" Zelowa

Právě v tomto období si připomínáme, že uplynulo již celých 200 let od zakoupení "statku a vsi Zelova se všemi pozemky, lesy, loukami, budovami, privilegií i právy za domluvenou sumu 25 666 pruských tolarů, tj. 154 000 polských zlatých", českými pobělohorskými exulanty resp. jejich potomky v prvních generacích. Příslušná kupní smlouva, obsahující i jednoduchá "přechodná opatření", týkající se uvolnění panství, postupu při splátkách a úrody v roce 1803, byla potvrzena soudem v Lasku 15. prosince 1802. Budoucí obyvatelé Zelova se postupně se svými rodinami začali na nová místa stěhovat z různých exulantských kolonií již na jaře roku 1803. V červnu 1803 zaplatili panu Świdzinskému, od kterého Zelov zakoupili, poslední splátku a zvolili si mezi sebou tři starší (Matěje Lukáška z Lubína, Friedricha Provazníka z Tábora a Jana Veselovského z Bachovic). Tím i "oficiálně a slavnostně" začala česká historie Zelova, a to nejen jako obce, ale především evangelického (nekatolického) českého sboru. Prvním rychtářem se v Zelově stal v roce 1804 Martin Šulitka. Zelovští od samého počátku připravovali stavbu kostela a nového hřbitova.

Nepřísluší mi popisovat mimořádně pozoruhodnou historii Čechů v Zelově, přesto bych rád alespoň několik významných dat připomenul:

- V lednu roku 1808 byla v Zelově první confirmace, farář Jakub Štětina z Hradce confirmoval 33 děti.

- V létě roku 1815 se po napoleonských válkách dostala velká část Polska a s ní i Zelov pod správu pravoslavného Ruska (cara).

- V roce 1817 se stal Jan Fabry z Uher prvním stálým duchovním pastýřem v Zelově. Zde zemřel v roce 1821.

- V roce 1818 byla založena nová kolonie Kučov, vzdálená zhruba 30 km od Zelova.

- 12. července 1821 byl slavnostně položen základní kámen ke kostelu, posvěcení nového chrámu se uskutečnilo 3. července 1825.

- V roce 1830 byla dokončena výstavba nové fary, zahájená v roce 1828.

- V roce 1841 založili čeští přistěhovalci ze Slezska spolu s polskými a německými rodinami novou kolonii ve Faustynově (9 km od Zelova) a v roce 1843 kolonii v Požděnicích (6 km od Zelova). Obě nové kolonie patřily k zelovskému sboru.

- V letech 1864 a 1874 docházelo ke stěhování mnoha zelovských rodin “dále” do Ruska (Volyňsko). Kolonii Michajlovku začali zelovští vystěhovalci budovat v roce 1878.

- V roce 1874 si svou první modlitebnu v Zelově zařídili baptisté, jejich “misionářem mezi českým obyvatelstvem” byl jmenován Karel Jersák. Větší modlitebnu si pak baptisté pořídili v zakoupeném domě v roce 1879. Samostatný baptistický sbor byl v Zelově ustaven v roce 1886. Jeho kazatelem se stal Josef Hart.

- V roce 1905 založili někteří zelovští rodáci (spolu s jinými českými rodinami) kolonii Bohemku na Ukrajině, již předtím (v roce 1899) založilo 22 zelovských rodin na Ukrajině českou kolonii Alexandrovku.

- 6. července 1915 byl u příležitosti pětistého výročí upálení Mistra Jana Husa odhalen v Zelově (několik desítek metrů od kostela) Husův kámen.

- V září roku 1920 byl v Zelově zřízen filiální katolický sbor.

- 27. prosince 1922 odjel z Lasku první “reemigrační” transport (vlak) do Zábřehu na Moravě v Československé republice, další transport byl vypraven v dubnu 1924 na Lovosicko a v dubu 1925 odjel transport reemigrantů do Suchdola nad Odrou a do Víkřovic u Šumperka.

- 6. září 1939 obsadili Zelov Němci. Jako den osvobození Zelova je připomínán 19. leden 1945.

- Ve složitých poválečných okolnostech reemigrovalo v roce 1945 ze Zelova a jeho blízkého okolí 90% členů sboru (kolem 3 500 potomků českých exulantů).

- V roce 1991 vyhořela fara a byla zahájena stavba nového sborového domu.

Ten byl slavnostně otevřen v květnu roku 1993.

V roce 1997 byla zahájena rozsáhlá rekonstrukce kostela a příprava prostorů pro Muzeum (středisko památky) Českých bratří.

Jistě, že tento kusý výběr dat, neobsahující bližší údaje o sboru, jeho kazatelích, válkách, které Zelovem prošly a jejich důsledcích (např. vznik Polska), nemohou dát dostatečný obraz o celé jeho dvousetleté historii, kterou si chceme společně zejména v červnu 2003 připomenout. Vždyť po více než 14 generací si potomci českých exulantů uchovali evangelickou víru, český jazyk a mnohé české tradice. Tím, že několik desítek původně českých rodin v Zelově zůstalo, je dosud Zelov (spolu se svým okolím) nejpočetnější českou komunitou na území Polska. I z tohoto důvodu se k němu váže zasloužená pozornost. Zelov však je (a věříme, že i nadále bude) nejen určitým ztělesněním českého a moravského nekatolického pobělohorského exilu, ale především živou současností a jak věříme, i nadějí do budoucna. Dějinný význam Zelova vidíme nejen jako náboženský, ale i národnostní a politický. Skutečnost, že Zelované a jejich potomci žijí dnes ve všech kontinentech naší Země, vytváří náhled na Zelov jako na určitý symbol svobody víry a vyznání, vzájemné tolerance a snášenlivosti s významným nadnárodním a ekumenickým významem. Vybudování Muzea Českých bratří právě v Zelově umožňuje nejen uchovat a zpřístupnit "nestěhovatelné" dokumenty na polském území, ale současně zaměřit pozornost i na řadu dalších míst, kde Čeští bratři i na území dnešního Polska žili a bez kterých by Zelov fakticky nebyl. Byly to totiž právě historicky starší české kolonie na tehdejším území Pruského Slezska (Střelínsko, Táborsko, Lubin a další), odkud se exulanti do Zelova stěhovali. To, že se Zelované dostali dále na Volyňsko a na jih Ukrajiny, jenom výše naznačený význam podtrhuje.

Co tedy připravujeme? Ve dnech 20. až 22. června 2003 se v Zelově uskuteční Celosvětový kongres (setkání) potomků Českých bratří. O převzetí záštity nad tímto setkáním jsou žádáni vysocí politici a církevní představitelé, včetně současných prezidentů obou států (České republiky a Polska). Při tomto setkání si chceme připomenout nejen dějiny Zelova a jeho okolí, ale blíže poznat i jeho současný život. Samozřejmě, že slavnostní otevření již téměř dokončeného muzea (záštitu nad ním převzal při své návštěvě v Zelově prezident ČR Václav Havel) je připravováno rovněž k této významné příležitosti. Měl jsem možnost si muzeum v létě podrobně prohlédnout, již zde probíhají některé výstavy. Jsem přesvědčen, že jde o velmi zdařilé dílo. Překrásná je i školní třída v kostelní věži, vytvořená přesně ve stylu J. A. Komenského.

Setkání bude obsahově nesené biblických textem z epistol k Židům 13,8: "Včera, dnes i na věky, Ježíš Kristus je tentýž (stejný)". Podrobný program setkání je již rámcově připraven, kromě bohoslužebných shromáždění jsou do něj zařazeny i návštěvy okolí Zelova, historické přednášky, speciální program pro děti, společné kulturní programové odpoledne, promítání filmů o Zelově, panelová diskuse apod. Připravují se i upomínkové předměty (např. skleničky se siluetou zelovského kostela) a sjezdová knížka, která poskytne účastníkům setkání všechny potřebné informace, včetně písní, které budeme při setkáních společně zpívat. Organizačně přípravu setkání zajišťuje (v České republice)

v úzké spolupráci s Českobratrskou církví evangelickou a Bratrskou jednotou baptistů občanské sdružení EXULANT. Pozvánky budeme rozesílat a přihlášky shromažďovat začátkem roku 2003.

Samostatně pak bych rád upozornil na úplně novou knihu Dr. Edity Štěříkové, Zelów, která byla právě k dvoustému výročí Zelova připravena a v listopadu 2002 vyšla v evangelickém nakladatelství Kalich. Dá se (v prodejně Kalich v Jungmannově ul. 9 v Praze) koupit nebo objednat. Prodejní cena je 325,- Kč. Z této knihy jsem převzal některá výše uvedená data a z ní na závěr přepisuji vzpomínku faráře Jaroslava Nevečeřala, který sloužil zelovskému sboru 10 let a prožil s ním i bolestný zlom v roce 1945. Jeho vzpomínky (napsané v polovině padesátých let) jsou provázené teskným vědomím náhlého, nenapravitelného, radikálního zmenšení sboru, dávají však i výstižný obraz o zelovském sboru před 2. světovou válkou:

“Před reemigrací čítal evangelický reformovaný sbor v Zelově nejméně 4000 členů. Bylo plánováno místo pro druhého duchovního, který by měl na starosti mládež a vyučování náboženství. ...Zelov, ta milá česká osada, pulzující životem a klepáním tkalcovských stavů, pulzující životem náboženským, sborovým, životem radostným, zpěvavým... Neznám (jiného) takového evangelického místa ... myslím, že se na celém světě nenajde. Kde jsou lidé, žijící tak pro svůj sbor, čerpající pokrm pro svou duši jediné v kostele, v jehož stínu se rodí i umírají? Byla to mikroskopická evangelická pospolitost a v ní tolik srdečných, milých a hluboce věřících lidí. Byly i sváry ve sboru, ale ty byly plné hodnotných bojů s duchovními, kteří v jejich očích nežili křesťansky... A přitom jak početná byla nedělní a sváteční shromáždění, kdy měl kazatel před sebou v kostele nejen stovky, ale i tisíce poslouchajících, modlících se a zpívajících věřících! Ta čtvrtěční modlitební shromáždění! Ty nedělní školy se třemi sty zpívajícími a ve skupinách se učícími dětmi! Ta shromáždění několika desítek učitelů nedělních škol, tak zaujatých svou pilnou prací! Těch 60, 70, 80, někdy 100 a více konfirmandů krácejících v den své slavnosti s duchovním do kostela..., aby pak spolu s rodiči přistupovali ke svatě Večeři Páně! Ti umírající, kteří se těšili ve víře, že jdou domů! Ty početně navštěvované pohřby chudých i bohatých, starých i dětí, kterým velký pěvecký sbor zpíval: “Vlast má není tento svět, vše tu vadne jako květ...”!

Zdá se, že i Zelov (zelovský evangelický sbor) umírá, ale možná, že ne. To Bůh ukáže.”

Karel Matějka, předseda občanského sdružení EXULANT

O biskupovi Janu IV. z Dražic († 3. 1. 1343)

Jan IV z Dražic je biskupem, kterého spojuje s naší dobou velice zajímavá okolnost. Jednak to, že byl dobrým Čechem, který dával přednost svým krajanům při obsazování duchovenských úřadů, jednak to, že měl, byť i byl římskokatolickým prelátem, potíže s inkvizicí.

Náš Jan se narodil někdy okolo roku 1250 v Dražicích na Boleslavsku. Z jeho rodiny pocházeli již dva biskupové, oba také křtění Janové - Jan II. a Jan III. a několik kanovníků. Již v mladém věku se stal kanovníkem v Praze (u sv. Víta) a na Vyšehradě. Návštěva koncilu ve Vienne r. 1312 pozvedla značně jeho sebevědomí a rozhled.

Pustil se pak do přímého zápasu za práva řádného duchovenstva, jehož práce byla narušována žebavými řády, které svojí činností odnímalý příjmy i práci farnímu duchovenstvu. Hájil také zájmy domácího duchovenstva proti cizincům a práva střídníků, kněží, kteří zastupovali faráře na bohatých obrocích. Hájil zvláště také pravomoc biskupského úřadu proti zákrokům pražských dominikánů v inkvizitorské praxi.

Žebavé řády využily příležitosti, kdy biskup proti nim vystoupil ve věci zatčených "kacířů" v roce 1318, kdy na něj udal Jindřich ze Šaumburku, že propustil zatčené svémocně na svobodu z vězení u dominikánů. Jednalo se zvláště o lékaře Richarda. Udač však zamlčel, že někteří ze zatčených (snad 14) byli upáleni. Žalobami dosáhli mniši toho, že nakonec se biskup dobrovolně odebral do Avignonu, kde se u papežského dvora sám hájil.

Jeho pře pokračovala několik let. Ani u krále, ani u pánů nenalezl podporu. Proto se nakonec hájil sám. Po skončení celé pře se vrátil domů velmi zchudlý. Zemřel 4. ledna 1343.

Vzpomínáme ho při výročí úmrtí jako biskupa, který přál české kultuře a hledal prospěch své země. Za jeho biskupství a patrně i s jeho podporou byla napsána první česká veršovaná kronika, řečená Dalimilova.

Vladimír Sakař

Tůma Přeloučský († 23. 2. 1518)

Léta Páně 1518: umřel B. Tůma Přeloučský v Přerově ve vigílii Svatého Matěje, a na zítří na Svatého Matěje pochován... Muž dosti učený za svého věku po mnohá léta slavným byl v Jednotě. Jeden z těch tří, kteříž ponejprv losem byli na kněžství zvoleni. Byl potom biskupem a naposledy sudím, starším biskupem byl... Pracoval v kněžství 51 let. (Bratrské nekrologium)

Mladé společenství Bratří a Sester zákona Kristova (Jednoty bratrské) s hlavním střediskem v Kunvaldu brzy po přijetí vlastních řádů ve Svolení na horách Rychnovských 1464 usoudilo, že je potřebné ustavit vlastní duchovní správce. Bratří s tímto krokem váhali a konzultovali ho s Martinem Lupáčem, který byl z husitských teologů jejich srdci nejbližší. Ptali se ho, zdali by tento počín nebyl hříchem vůči Bohu. Odpověděl jim, že by se silně provinili pouze proti lidskému ustanovení. Vědomi si odporu církve i případného protivenství, odvážili se doufat, že je Pán Bůh podpoří.

Volbu prvních kněží připravili po postech a modlitbách nejspíše na Zelený čtvrtek 26. března 1467 ve Lhotce u Rychnova nad Kněžnou. Aby měli jistotu, že se neprotiví Bohu, provedli volbu pomocí losu: pro devět kandidátů bylo 9 lístků prázdných a tři s označením "jest". Takto označený lístek byl vylosován pro Matěje z Kunvaldu, Tůmu z Přelouče a Eliáše z Chřenovic. Bratři je považovali za potvrzené od Pána Ježíše v úřad kněžský.

Jméno samo ukazuje, kde hledat Tůmovo rodiště. Bylo jím husitské město Přelouč, opora radikálního táborského směru ve východních Čechách. Tůma se tu narodil asi v třicátých letech 15. stol., vyučil se krejčovskému řemeslu. Intenzivním sebevzděláním si osvojil velmi slušnou znalost latiny a s její pomocí získal dobrý přehled v církevních spisech, snad i v církevním právu a lékařství. Po volbě za kněze Jednoty působil nějaký čas pravděpodobně ve východních Čechách, brzy však byl ustaven dohlížet na moravské sbory; jeho sídlem byl Přerov, kde vytvořil důležité centrum Jednoty.

V druhé generaci Jednoty, a tehdy do ní vstoupili i vzdělanější mužové jako Lukáš Pražský, Jan Černý a Vavřinec Krasonický, museli Bratři znovu teologicky promýšlet své oddělení od "světa". Byla to otázka života ve městech, spojená s přísahou a účasti na veřejné správě, otázka některých řemesel a pod. Životní způsob určený negací jednotlivých řádů společnosti neuspěl a k pozitivnímu pohledu na "svět" nebylo zatím dost odvahy. Synody v Brandýse n. O. 1490 a v Rychnově n. Kn. 1494 se zabývaly těmito otázkami a zvítězil kladný poměr ke světu. Pro Jednotu to ovšem znamenalo rozštěpení na Malou a Velkou stránku. Staří Bratři změnu nesli těžce, s nimi i Tůma Přeloučský - vždyť byl u počátků Jednoty, pomáhal jí všemi silami k životu. Podvolil se však rozhodnutí církve a nechal se i přemluvit, aby setrval v Úzké radě a dál spolunesl odpovědnost za Jednotu ve vážné době tříbení. Nový směr v Jednotě měl o Tůmu mimořádný zájem pro jeho autoritu i vzdělání, aby manifestoval svým smířením s novými řády kontinuitu mezi "starou a novou" Jednotou spolu s Matějem a Eliášem. V r. 1499 nemocný biskup Matěj Kunvaldský pověřil ordinací pravomocí i Tůmu a Eliáše, synod r. 1500 pak rozhodl, že Jednota bude mít biskupy čtyři, aby jeden nebyl "přetříván" jako papež.

Tůma Přeloučský byl také výborným obráncem Jednoty. Na přelomu let 1500-1501 vystoupil proti Bratrům papežský inkvizitor Jindřich Institoris. Bratři přijali jeho výzvu k disputaci, k níž poslali do Olomouce Tůmu Přeloučského a Vavřince Krasonického. Inkvizitor neslavil předpokládaný úspěch.

R. 1502 napsal Tůma obranný spis "O původu Jednoty bratrské a o chudých lidech". (Nově vydal Melantrich, Praha 1947) Adresátu panu Albrechtovi ze Šternberka a na Lukově vylíčil vznik Jednoty jako dílo Boží vůle. Zároveň to byla odpověď na útoky protivníků, nejen již zmíněného inkvizitora Institorise. Tato obrana se rozšířila po Moravě a byla mnohým Bratrům důraznou oporou.

Po vydání Vladislavského mandátu r. 1508 se zdálo, že pro Jednotu nastanou zlé časy, zvláště když někteří páni, dosud Jednotě přízniví, projevíli strach před králem a proti Bratrům zakročili. V "Ceduli panu Janovi Kostkovi, tomu Tučnému" připomínal Tůma zásluhy Kostků o Jednotu bratrskou a napomenul ho, aby ani on neposkvrňoval dobré rodové jméno nepřátelstvím

proti Bratřím. Dopisem Tůma žádal i Viléma z Pernštejna, který se osvědčil jako zastánce Jednoty a od r. 1475 byl také městskou vrchností Přerova, která v mnohém šla jemu i bratrskému sboru “na ruku”, o novou obhajobu Bratří u krále Vladislava. Skutečně dosáhl za pomoci dalších šlechticů r. 1514 přešetření útoku proti Jednotě a zmírnění svatojakubského mandátu do mezí, které už nebyly Jednotě bezprostředně nebezpečné.

Po celý svůj dlouhý život se snažil Tůma Přeloučský co nejvíce prospět milované Jednotě, kterou si Pán Bůh povolal k životu. Osobní Kristovo povolání, jak chápal své zvolení za kněze r. 1467, ho zavazovalo k aktivitě i věrnosti a sebezapření až do smrti.

Jiří Polma

unitas fratrum

Surinam

2. února byl ve sboru v Paramaribo konsekrován na biskupa UF bratr John Kent. Bratr Kent je v současnosti vedoucím teologického semináře v Surinamu. Konsekraci vykonali biskupové Th. Darnoud a E. Ritfeld ze Surinamu a bratr K. Lewis z Jamajky.

Na Holandských Antilách - ostrovech patřících k Surinamu, kde způsobil v loňském roce škody hurikán, pokračují ve výstavbě sborů. Na ostrově St. Maarten bylo za podpory Zeistské misijní společnosti vybudováno sborové centrum.

Sbory na tomto ostrově jsou většinou tak malé, že si nemohou dovolit vlastního faráře. Obracejí se proto na “laiky”. Ti však potřebují alespoň základní theologické vzdělání. Proto bude ve městě Aruba zřízeno místo pro theologické vzdělávání, pobočka surinamského semináře, které nabídne základní theologické programy. Sbory tak ušetří za cesty do Surinamu a zároveň bude více zohledněna situace sborů na ostrově.

Ke vzdělávání se již hlásí 27 zájemců z Curacao, St. Maarten a Aruby.

Severní Indie

Doposud byla oblast, v níž světová Jednota již dlouho koná misijní práci, označována jménem “Severní Indie” a měla postavení díla Jednoty (Unity Undertaking). Práce v oblasti se však začala rozšiřovat, přes potíže, které obvykle vznik křesťanských společenství v tradičně hinduistických či muslimských místech provázejí. Dnes existují tři sbory (a tři školy) v Ladaku, jeden sbor a škola v Rádžpúru, pět sborů a škola ve státě Assam (východní výběžek Indie, mezi Nepálem, Bhútánem a Bangladéšem) a sbor v nepálském Káthmandú. V celé oblasti žije dnes 533 členů, z toho 125 dětí. Na synodu UF v Bethlehemu dostalo zdejší dílo Jednoty nový název - “Jednota bratrská v Jižní Asii” a po splnění potřebných kritérií bude Unity Boardem uznáno jako “misijní provincie UF” (možná už v Praze 2003?).

O. Halama

Ochranovská Hesla nyní také na mobilu

Denní hesla (Tageslosungen) Ochranovské Jednoty bratrské jsou nyní poprvé k dostání na mobilu. Mediální služba "Ondamedia" zasílá od nynějška z Hildesheimu verše ze Starého a Nového zákona formou krátkých SMS zpráv.

Přes krátkou volbu čísla 81444 a poznávací slovo "Hesla" mohou být denní texty zájemcům zaslány za 99 centů. Verš ze Starého zákona pro každý den a k němu vyhledaný vhodný "vyučující" text z Nového zákona, to odpovídá podle "Ondamedii" dvěma až třem SMS zprávám. Přibližně čtvrtina výtěžku bude určena na podporu projektu pro postižené děti a mládež v Palestině ("Hvězdné návrsí" v Ramallah).

(podle Evangelische Kommentare - M.U.)

ekumena

Světový den modliteb

je celosvětové hnutí křesťanských žen mnoha tradic, které se každý rok scházejí ke společným modlitbám. Toto hnutí začaly ženy v USA a pokračují v něm ženy ve více než 180 státech a územích. Je to hnutí, symbolizované každoročním Dnem modliteb v prvním pátku měsíce března, k němuž jsou zváni a vítáni všichni lidé.

Toto celosvětové modlitební setkávání

- vede ženy k poznání, že svět je celek a že nejsou osamoceny;
- dává možnost vzájemného obohacení ze zkušeností víry křesťanek z jiných zemí a kultur;
- povzbuzuje k tomu, aby braly na sebe břemena svých bližních a s nimi se modlily za jejich potřeby;
- vede ženy k tomu, aby si uvědomily svá obdarování a využívaly jich ve službě společnosti.

Bohoslužebný program Světového dne modliteb vypracovaly pro rok 2003 křesťanské ženy z Libanonu na téma "Duchu svatý, naplň nás". Shromáždění se budou konat 7. března 2003.

Libanon - země, o které se 75krát mluví v bibli

Libanon je jednou z nejmenších zemí na Středním východě. Svou rozlohou se rovná přibližně České republice. Má necelých 3,5 milionu obyvatel. Hraničí se Sýrií, Izraelem a Středozemním mořem. Nad úzkou pobřežní nížinou se zvedají dvě vysoká pohoří, Severní a Jižní Libanon, jejichž vrcholky dosahují výšky kolem 3 000 m. Na jaře je v jednom dni možné se koupat i lyžovat. Poloha Libanonu na východním pobřeží Středozemního moře lákala různé typy lidí, kteří po sobě zanechali za posledních 3 000 let mnoho míst historického významu.

Hlavní město Bejrút je střediskem vzdělanosti na Středním východě. Má řadu dobrých univerzit a jiných vzdělávacích zařízení. Libanon je demokratická parlamentní republika, která se stala nezávislým státem v roce 1943. Přibližný počet křesťanů je 32%, muslimů 60%, drúzů 7% a zbylé jedno procento

je směsicí 19 různých náboženských společenství a sekt křesťanů a muslimů. Křesťané a muslimové se podílejí stejnou měrou na vládě a správě země. Prezidentem je maronitský křesťan, který jmenuje předsedou vlády sunnitského muslima a mluvčím legislatury je šíitský muslim.

Libanon byl zakládajícím členem Spojených národů. Náboženská svoboda je zakotvena v ústavě a Libanon je jediným arabským státem, který oficiálně není muslimský. Úředním jazykem je arabština, lidé užívají také angličtinu a francouzštinu, případně i němčinu. Libanonská vlajka nese uprostřed zelený cedrový strom, symbol země.

V Libanonu se daří mnoha druhům ovoce a zeleniny, což umožňuje příznivé středomořské podnebí. Zvláště proslulá jsou vína a olivový olej. Přírodní bohatství představují vápenec, železná ruda a voda. Pokud se týká životního prostředí, je i zde dnes řada problémů, jako nadměrné kácení lesů, eroze, kořistnické hledání zdrojů a ekologické znečištění.

Zemědělské produkty, lehký průmysl a turismus jsou hlavní sloupy libanonské ekonomiky, kterou však těžce zasáhlo zpusťování země dlouhou občanskou válkou (1975-1992). Zásadně ji ovlivnil konflikt v Izraeli a velký příliv palestinských uprchlíků, mnoho problémů způsobila dlouhá izraelská okupace jižních částí Libanonu. Půl milionu Palestinců dodnes žije v Libanonu v uprchlických táborech ve velmi prekérních podmínkách.

Pro obnovení země si vláda vzala velké kapitálové půjčky, země je dnes zadlužena, většina lidí velmi zchudla. V Libanonu jsou dnes dvě skupiny lidí: velcí boháči a chudá většina. Mnoho mladých lidí se odstěhovalo z venkova do měst, aby v nich našli možnost lepšího zaměstnání.

Libanon je jméno, které dobře známe z bible (vyskytuje se v ní 75krát jako označení pohoří, podle něž dostal jméno dnešní stát). Je to země, po níž kráčeli první křesťané a kde jsou lidé hrdí na svou dlouhou křesťanskou tradici.

Marie Ulrichová

náš seniorát

Jablonec

Vánoční hry se v Jablonci n. N. staly už téměř tradicí. I letos se soubor s věkovým rozpětím 12-53 let vydal osvědčenou cestou nastudování hry některého z renomovaných autorů. Tentokrát to byly "Hrátky vánoční" od Pavla Pokorného. Jen jednou jablonečtí porušili zásadu a nastudovali tvorbu vlastní. A stejně jako v letech minulých se hra vyloupala až v neděli při ostrém představení po zoufalé páteční zkoušce, která ještě byla spíše fiaskem. Bylo pár přerěknutí z netrpělivosti, pár replik skončilo pod stolem, ale celkově se herci i diváci měli dobře a co je hlavní - všichni jsme se mohli zamyslet nad vánočním příběhem zas jinak a nově.

JK

Praha

Také v pražském sboru je adventní a vánoční čas naplněn zvláštními shromážděními, která nám mají přibližovat evangelium o Božím sklonění k člověku. Ačkoliv jsme trochu váhali, zda si můžeme dovolit dělat delší plány, nakonec jsme prožili celou řadu pěkných akcí.

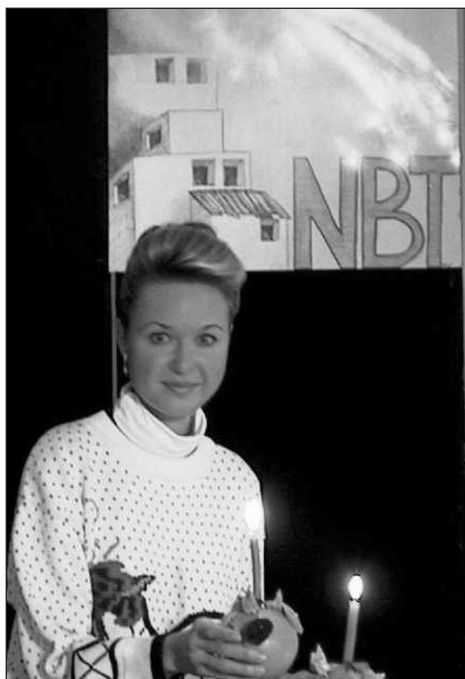
Velmi se vydařil v sobotu 14. 12. 2002 adventní koncert Slávka Klecandra (kapelníka asi velice dobře známé skupiny Oboroh), který se představil jako působivý sólový interpret jak zhudebněných žalmů, tak převážně svých vlastních písní - textů i nápěvů. Bylo zřetelné, že se u nás cítil dobře a své vystoupení zvládl nejen profesionálně, ale také s chutí. Byl to pro posluchače příjemný a hodnotný zážitek.

Jak bývá při takových příležitostech dobrým zvykem, sbírka je určena na nějaký charitativní projekt. I letos jsme se rozhodli podpořit práci ČCE, kterou koná pro rodiny s dětmi s postižením.

Věříme, že i tímto způsobem jsme byli připravováni přijmout zvláštního, vánočního hosta, jak o tom zpívá Slávek Klecandr v poslední sloce své písně Advent:

“Narovnej cesty, zpevni mosty,
navzdory věčným pochybám.
Ten úkaz je a vůbec není prostý:
Praskají rámy těžkých bran.
Odlétá hejno černých vran.
Tajemný host přichází k nám.”

A z času adventního jsme vstoupili do období Vánoc... Ve sboru si již ani nedokážeme představit, že by chyběla vánoční slavnost s dětmi a mládeží a že by na programu chyběla - jako stěžejní bod - vánoční hra. Ačkoliv trochu pyšně uvádíme, že i ty předchozí byly povedené, letošní “kus” překonal vše, co zatím u nás bylo k vidění a slyšení. Z autorské dílny ses. Evy Kejřové vyšla hra ušitá na míru počtu našich herců (kteří se ovšem neostýchali přijmout umělecké víceobročí) a kteří hráli s viditelnou chutí ze všech koutů modlitebny u nápaditých kulís. Však jim také hra “Vánoční televize” nabídla dostatek prostoru k vyjádření svých hereckých a komediálních talentů a k parodování toho, co lze asi vidět na mnohých soukromých televizích po celém světě. “Nezávislá betlémská televize” nás prostřednictvím přímých přenosů svých reportérů zavedla mezi betlémské hote-

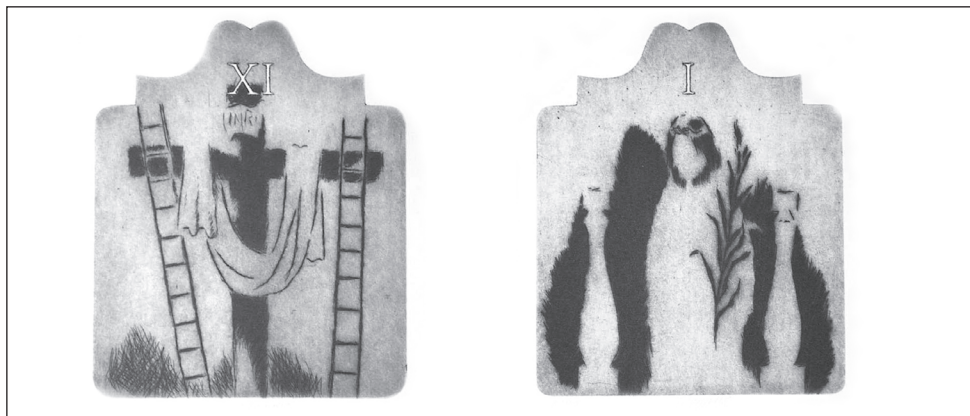

liéry a pastýře, v diskuzích kolem hranatého stolu jsme od poučených znalců a politologů slyšeli tolik potřebné poučení... A jak nemohlo chybět ve vysílání komerční televize, reklama měla také dost prostoru. Strhující vysílání nás pohlcovalo - ještě že nakonec všechen ten poněkud rozpustilý rej ut'ál anděl svým vážnějším, ale o to radostnějším poselstvím, které nám otevírá oči pro všechno, co nelze zachytit kamerou ani vyjádřit slovy.

Pražské publikum - pravidelně cvičené - přijalo tuto svěží a nápaditou hru s potěšením a porozuměním. Náhodný návštěvník naší vánoční slavnosti podotkl, že u nich také mívají při vánočních besídkách divadlo, ale že si není jistý, zda by takové představení u nich prošlo... Inu, u nás prošlo - a měli jsme z něj nejen pobavení, ale i průhled k biblické zvěsti o radosti a naději, které si tak často necháváme ke své škodě zastřít.

K výčtu mimořádných shromáždění se sluší připojit ještě rozhlasový přenos nedělních bohoslužeb z našeho sboru 2. 2. 2003. Zaskakovali jsme narychlo za sbor jiné církve, odkud z technických důvodů nebylo možno přenos uskutečnit. Velice se osvědčila příprava na přenos se spolupracovníkem redakce náboženského vysílání br. T. Najbrtem, který nám poskytl řadu cenných podnětů... A i když jsme nakonec asi nepotěšili technické pracovníky rozhlasu, protože jsme o chlousek přetáhli čas, pro nás vyměřený, reakce na odvysílané bohoslužby byla velice pozitivní, což potvrdilo více jak 20 telefonátů, kterými se na nás různí lidé obraceli.

bok

O velickém srdci malíře Komárka (1928 - 2002)

Nevěřili byste, kolik se toho může poskládat do jednoho lidského srdce, pokud jste už o tom sami nepřemýšleli. Vejde se tam jak zloba a nenávist a závist, tak také soucit, sympatie, láska a добрta, zkrátka docela vydatná směs všeho myslitelného i nemyslitelného. Říkám záměrně směs, protože ta se nechá utřídit a ledacos se dá z té usazeniny zase vyloučit, ale to už záleží docela na každém jednotlivci, co si chce pěstovat nebo čeho se chce naopak zbavit. Přitom je rozhodně velmi důležité ba podstatné, s kým se dá kdo do spolku, od koho si nechá radit a kým se nechá vést. Však si rozumíme.

Když jsem se seznámil s malířem Vladimírem Komárkem, bylo mi jasné, že se jedná o člověka zcela svérázného, takový solitér se hned tak nevidí. Brzy jsem také pochopil, že on tu směs ve svém srdci už má namíchanou z toho lepšího. Tehdy jsem ještě nevěděl, že to srdce je fyzicky nemocné a že se začíná vzpouzet a přestává dělat dobrotu. Vladimírovo umění a jeho výtvarný názor mě oslovily natolik, že jsem časem zatoužil uskutečnit s ním nějaký vydavatel-ský počín, něco, co by i on vzal jako výzvu. Věděl jsem o jeho vztahu k věcem duchovním a jeho první soubor suchých jehel na téma Křížová cesta, kromě celé řady grafik na biblické náměty, mne inspiroval k projektu bibliofilského vydání starozákonních i novozákonních příběhů. Vladimír mne nejen neodmítl, naopak přidal ještě samostatné téma Písně Šalamounovy a v krátké době byl na světě celý triptych s celkem dvaatřiceti suchými jehlami. Považuji za veliké štěstí a dar shůry, že jsem mohl být při tom.

Než jej jeho zvětšené srdce zcela zradilo, stačil ještě uskutečnit svůj mnohaletý sen a kromě několika velkých pláten na téma Poslední večeře vytvořil mimořádné dílo, čtrnáct rozměrných deskových olejomalb s Křížovou cestou. On svoji cestu kříže dokončil smířený a vyrovnaný a to krásné, čím bylo jeho veliké srdce naplněno, nechal mezi námi.

Vladimír Beneš (nakladatelství Bonaventura)

Mezinárodní vědecké zasedání na univerzitě v Tübingen

“Otcové ze Švábska” byli ve století osvícenství pietistickými teosofy, kteří se ve Württembersku v mnohém podobali “herrnhuterům” z lužického Ochranova, vedoucím osobnostem Obnovené Jednoty bratrské. Výrazněji se však mezi nimi uplatnily zřetely k výsledkům přírodovědeckého bádání, vůči nimž projevovali svého druhu tolerantní stanoviska. Pokoušeli se překlenout rozkol mezi biblickou tradicí a novou vědou, pro niž spoluvytvářeli příznivé podmínky a na jejichž výsledcích se sami podíleli.

K objasňování těchto otázek se soustředili účastníci symposia Matematika, přírodní filozofie a arkánní vědy v prostředí Friedricha Christopa Oetingera (1702-1782), připraveného Ústavem pro dějinnou vlastivědu a pomocné vědy historické. Konalo se 9. - 11. října 2002 v Nové aule Velkého senátu Univerzity Eberharda Karla v Tübingen. Spolu s badateli z Německa tu vystupovali účastníci z Velké Británie, Francie, Itálie a také z Česka. Na zasedání odeznělo celkem 14 referátů. Jejich sled zahájila Sonja-Maria Bauer výkladem “Studium na artistické fakultě v Tübingen v době Oetingerově“. Naše srovnání s Prahou a Olomoucí té doby vyznělo rozhodně pro Tübingen... Karin Reich (Hamburg) nazvala svou přednášku “Matematika osvícenství” - otevřeli jsme otázku, proč na prahu osvícenství u nás stojí až Christian Wolff, a nikoliv G. W. Leibniz, a proč se Kästnerova matematika uplatnila se zpožděním, až v díle Bernarda Bolzana. Herbert Henck (Deinstedt) vyložil “Spekulativní hudební teorii Johanna Ludwiga Frickera” a uvedl tak pro nás důležitou problematiku cesty vlastně jediného Oetingerova žáka z Berlína od Leonharda Eulera přes Vídeň k jeho patrně až tříměsíčnímu pobytu u Prokopa Diviše na faře v Příměticích u Znojma.

Josef Smolka hovořil v příspěvku “Oetingerův přítel Prokop Diviš” (1698-1765) o problematice experimentální práce našeho konstruktéra “meteorologického stroje” a o jeho významu v dějinách fyzikálních věd. Smolkovy dřívější studie, opřené hlavně o jeho záslužnou edici Divišovy korespondence s L. Eulerem a petrohradskou Akademií věd, vedly k závěrům, v nichž není třeba ani dnes nic měnit. Autor této zprávy vystoupil se sdělením “Johann Ludwig Fricker a Václav Prokop Diviš”. Opíralo se předně o premonstrátské a jezuitské písemnosti z bývalého Státního oblastního archivu v Brně a zejména o zpravodajství recenzního týdeníku Tübingische Berichte von gelehrten Sachen z let 1752-1759 se zprávami o Divišových experimentech.

Problémem ale stále zůstává přístup k podstatné části spisů “otců ze Švábska”, v nichž nalezneme mnoho informací o Divišovi. Protireformační země koruny České byly takřka neprodyšně odděleny od galikánské, anglikánské a reformované západní Evropy, takže zejména tehdejší (a také dnešní) literatura k našemu tématu je u nás až na výjimky nedostupná. Závěrem vědeckého zasedání byla exkurze “Po Oetingerových stopách v Herrenbergu”. Při této příležitosti bylo možno navštívit muzeum zvonařství a zvonů ve věži herrenberského děkanského kostela.

Josef Hanbelt (red. zkráceno)

(Poznámka redakce: Ačkoli byl F. Ch. Oetinger v určité době v kontaktu s ochranovskými a jeho práce měla vliv v pietistických kruzích, jeho pojetí křesťanské věrouky bylo značně odlišné. Jeho zaujetí pro mystiku a důmyslně skryté pravdy se do té míry lišilo od ochranovského soustředění na Krista, že se dalších kontaktů posléze zřekl.)

Bratří moji, jestliže věříte v Ježíše Krista, našeho Pána slávy, nesmíte dělat rozdíly mezi lidmi. (Jakub 2,1)

Soudce celé země, jsme zděšeni převrácením spravedlnosti v soudním systému v naší zemi. Vidíme, jak finanční prostředky a vlivné známosti často podvrací pravdu. Přesto obdivujeme životní styl bohatých a slavných.

Když někdo s kroužkem v nose přijde na naše bohoslužby, dej, ať s ním nebo s ní jednáme tak, jak bychom jednali s tím, kdo nosí šňůru perel. Amen.

(modlitba z amerického vydání Hesel Jednoty bratrské 2002)

Pokání

Můj Slitovníče, Pane dobrotivý!
Tvá trpělivost bez konce mne živí,
když hřích mne svírá kruhem ohnivým.
Vždyť místo díků v rozklenutí chrámu
já od počátku stvoření tě klamu
a vědomě se tobě protivím!
Tys mohl dřív, než srpy stéblo přetnou,
mne zlomit, zdrtit duši nešlechetnou
a zatím v tobě Otce Boha mám.
Sláb zpronevěrou v každém okamžiku,
svou vinu vyznáváje strunou vzlyků,
syn nevěrný, se tobě oddávám!

Znovuzrození

Mé tepny žhnou a v kostech požár plane.
Hleď, Pane, pálím trosky zbědované,
k tvé poctě novým člověkem chci vstát!
Žár celého mne zachvat' ostrou žlutí,
dým vypal z očí kosá pohlédnutí
a plamen strhej zpopelněný šat!
Své buňky jiskráм svěřím zas a znovu,
až prodchnut ohněm vznítím prácheň rovu.
Můj Bože, přijď! Zde čekám, volám, jsem!
Necht' cokoli se dříve ve mně dělo,
buď do skonání svatyní mé tělo
a všečen život v ní tvým obrazem!

M. Matouš: ze sbírky "Noc na horách"

ráj srdce

Síla v slabosti

Víme o apoštolu Pavlovi, že ho trápil jakýsi neduh. Psal o něm jako o ostnu v těle a o tom, že třikrát prosil Pána, aby ho této obtíže zbavil. Marně. Bylo mu řečeno: “Stačí, když máš mou milost, vždyť v slabosti se projeví má síla.”

Když jsem byl hodně mladý, viděl jsem film o Tarzanovi, muži z džungle. Jeho představitelem byl Tony Weismüller. Skákal ze stromů na liany a výborně plaval v moři. Weismüller byl mistrem světa v plavání. Stal se jím po předchozí nemohoucnosti z ochrnutí, kterou překonal silou vůle a usilovným tělesným cvičením, řekli bychom náročnou rehabilitací. Nebyl sám. Před lety získala olympijské zlato běžkyně Wilma Rudolphová, zvaná “černá gazela”, která předtím překonala podobné tělesné postižení.

Pavel použil srovnání úsilí tělesného a duchovního. Napsal: “Každý závodník se podrobuje všestranné kázni. Oni to podstupují pro pomíjitelný věnec, my však pro věnec nepomíjitelný. Já tedy běžím ne jako bez cíle”.

Vrat'me se k jeho “ostnu v těle”. Nebyl snad vzpruhou k většímu výkonu? “Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokončil, víru zachoval”. To napsal apoštol v jiném ze svých dopisů. Věděl z vlastní zkušenosti, co je to síla v slabosti a co to znamená v Boží síle své slabosti nepodlehnout. Jeví se, že všeliké ostny, ať v těle, ať v duši, mají svůj význam. Ještě do třetice Pavlova slova a z dalšího listu: “Milujícím Boha všechny věci pomáhají k dobrému.” “Mé jho netlačí a mé břímě netíží”, tak znějí slova Ježíšova.

Miroslav Matouš